

ВИСНОВОК

на проєкт Митного кодексу України **(реєстр. № 15450 від 28.07.2026)**

5 серпня 2026 року
протокол № 223

Комітет на своєму засіданні 5 серпня 2026 року (протокол № 223) розглянув проєкт Митного кодексу України (реєстр. № 15450 від 28.07.2026 р.), поданий Кабінетом Міністрів України.

Проєкт Митного кодексу України (нова редакція) (далі – проєкт Кодексу) розроблено з метою забезпечення відповідності законодавства України з питань митної справи положенням актів права ЄС (*acquis* ЄС) у митній сфері для виконання вимог до України як держави – кандидата на вступ до Європейського Союзу, зокрема за переговорним розділом 29 “Митний союз” кластеру 3 “Конкурентоспроможність та інклюзивний розвиток”.

Як зазначається у Пояснювальній записці, проєкт Кодексу розроблено, зокрема, на виконання Національної стратегії доходів до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1218-р, Середньострокового плану заходів з досягнення цілей реформування митних органів у рамках реалізації Національної стратегії доходів до 2030 року, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.08.2025 № 835-р, Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2026 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 10.02.2026 № 4774-IX, Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2026–2030, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.02.2026 № 217-р, Плану пріоритетних дій Уряду на 2026 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.03.2026 № 306-р, Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу (*acquis* ЄС), затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.2026 № 438.

Крім того, прийняття нового Митного кодексу України, який сприятиме узгодженню митного законодавства України з Митним кодексом Європейського Союзу, є умовами 1.6 та 3.12, зазначеними в умовах політики для першого та третього траншів, визначеними у додатку I «Заходи політики щодо структурних

реформ» Меморандуму про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та Європейським Союзом як Кредитором, ратифікованого Законом України від 28.05.2026 № 4892-IX.

Положення проєкту Кодексу ґрунтуються, зокрема, на положеннях: Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 09.10.2013 про встановлення Митного кодексу Союзу (далі – Митний кодекс ЄС);

Делегованого регламенту Комісії (ЄС) № 2015/2446 від 28.07.2015 на доповнення Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 стосовно детальних правил щодо певних положень Митного кодексу Союзу;

Імплементативного регламенту Комісії (ЄС) № 2015/2447 від 24.11.2015 щодо детальних правил імплементування певних положень Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 про встановлення Митного кодексу Союзу;

Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2022/2399 від 23.11.2022 про створення єдиного вікна Європейського Союзу для митниці та внесення змін до Регламенту (ЄС) № 952/2013;

Регламенту Ради (ЄС) № 1186/2009 від 16.11.2009 про встановлення у Співтоваристві системи звільнень від сплати мита (далі – Регламент № 1186);

Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 608/2013 від 12.06.2013 щодо забезпечення митними органами дотримання прав інтелектуальної власності та про скасування Регламенту Ради (ЄС) № 1383/2003 (далі – Регламент № 608).

Проект Кодексу має таку структуру:

1) розділи I–IX відповідають структурі Митного кодексу ЄС (на рівні розділів та глав);

2) розділи X–XI відповідають структурі Регламенту № 1186 та Регламенту № 608 відповідно;

3) розділи XII–XV охоплюють положення національного рівня, а саме перевезення товарів фізичними особами, митну статистику, порушення митних правил, митні органи;

4) розділи XVI–XVII – перехідні положення, необхідні для забезпечення функціонування окремих процесів до набуття Україною статусу членства в Європейському Союзі та у період дії воєнного стану, та прикінцеві положення.

Згідно з пояснювальною запискою до законопроекту зазначено, що Європейська Комісія високо оцінила зусилля України у межах виконання рекомендацій щодо заявки України на членство, відзначивши прогрес і високу динаміку впровадження євроінтеграційних реформ у митній сфері.

У щорічних звітах про прогрес України у межах Пакета розширення за оцінкою Європейської Комісії за розділом 29 «Митний союз» відзначено високий рівень готовності України.

В останньому Звіті Європейської Комісії про Україну за 2025 рік зазначено, що Україна перебуває на хорошому рівні підготовки і за останній рік досягла хорошого прогресу в питаннях, пов'язаних зі вступом до Митного союзу.

Прийняття проекту Кодексу, який буде повністю узгоджено з Митним кодексом ЄС та низкою інших актів права Європейського Союзу (*acquis* ЄС) у митній сфері, не лише завершить процес адаптації, дозволить забезпечити повну імплементацію положень *acquis* ЄС у митній сфері, уніфікацію проходження митних процедур з ЄС, а й закріпить єдині, прозорі й сучасні правила для українських експортерів та імпортерів, відкриє нові можливості для торгівлі з державами-членами ЄС.

Головне науково-експертне управління Верховної Ради України у своєму експертному висновку (вих. №16/03-2026/182465 від 03.08.2026 р.) (далі – Висновку ГНЕУ) зазначило, що з огляду на завдання, пов'язані з подальшим просуванням України на шляху європейської інтеграції, порушені у проекті питання є актуальними. Аналіз проекту дозволяє зробити висновок про відсутність системної колізії між його нормами та положеннями чинного законодавства. Водночас окремі норми проекту потребують уточнення на предмет забезпечення правової визначеності, для уникнення неоднозначного тлумачення та практичного перетинання митних процедур із кримінальним провадженням, адміністративним судочинством та адміністративною процедурою. У зв'язку з цим, Головне управління висловило ряд міркувань, зауважень та пропозицій щодо окремих положень законопроекту, зокрема:

1) загального характеру:

- щодо структури проекту (п.1 Висновку);

- невідповідності редакції окремих норм законопроекту редакції відповідних положень актів права ЄС у митній сфері, викладених українською мовою та розміщених на офіційному сайті Верховної Ради України, на забезпечення відповідності яким спрямований законопроект;

- невідповідності змісту п. 5 Пояснювальної записки, в якій зазначено, що реалізація норм законопроекту не потребує додаткового фінансування з державного чи місцевого бюджетів України в поточному бюджетному періоді, передбаченим у законопроекті цілям та завданням, виконання яких неможливо без фінансової підтримки (зокрема: перегляд розміру посадових окладів та системи стимулювання працівників митних органів (ст. 775); створення та функціонування електронних систем (ст. 21); функціонування спеціалізованого правоохоронного підрозділу, який включає підрозділи детективів та інші підрозділи (ст. 738).

Зважаючи на це, з метою оцінки впливу прийняття проекту на показники бюджету наступних періодів, було б доцільним надати до проекту обґрунтування очікуваних соціально-економічних, правових та інших наслідків застосування закону після його прийняття, у тому числі, у частині впливу на бюджет (відповідно до вимог п. 2 ч. 1 ст. 91 Регламенту Верховної Ради України);

2) щодо понятійного апарату проекту (більш детально у п.2 Висновку ГНЕУ);

3) щодо окремих положень проекту (більш детально у п. 3 Висновку)

Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України (лист вих. № 17088/0/2-26 від 22.06.2026 р., підготовлений на звернення Комітету від 18.06.2026 № 04-32/10-2026/146598) щодо відповіді Європейської Комісії щодо результатів розгляду проекту Митного кодексу України повідомив, що на виконання пункту 1 витягу з протоколу засідання Кабінету Міністрів України № 18 від 26 серпня 2025 року (реєстр. № 1-18/2/25-6/1 від 26.08.2025), проєкт Кодексу було надіслано 27 серпня 2025 року на розгляд Європейської Комісії з метою проведення його оцінки на предмет відповідності праву ЄС (acquis ЄС). Стороною ЄС 30 січня 2026 року було надано відповідь, у якій висловлено загалом позитивну оцінку проєкту Кодексу, а також надано висновки та коментарі до таблиці відповідності його положень праву Європейського Союзу.

На запит Комітету від 17.06.2026 № 04-32/10-2026/145903, **Міністерство фінансів України** надало порівняльно-правовий аналіз відповідності положень проєкту Митного кодексу України відповідним положенням права Європейського Союзу (acquis ЄС) та міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції.

Слід зазначити, що реалізація положень нової редакції Митного кодексу України потребує внесення змін до інших законів, зокрема до Податкового кодексу України.

Міністерство фінансів України (вих. № 34020-02-3/18257 від 29.06.2026 р.) у своєму зверненні до Комітету, підготовленому на виконання доручення Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Т.Качки від 19.06.2026 № 22023/1/1-26 щодо листа Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 18.06.2026 р. № 04-32/10-2026/146317 стосовно підготовки проєктів законів щодо змін, які необхідно прийняти у зв'язку з прийняттям нової редакції Митного кодексу України повідомило про те, що Програмою адаптації в рамках переговорного розділу 16 «Оподаткування» передбачено комплексне та системне оновлення податкового законодавства України з метою його повної гармонізації із директивами ЄС, що реалізується у межах окремого графіка та визначених термінів (до кінця 2027 року). Тому розробка та супроводження локальних законопроектів щодо внесення змін до Податкового кодексу на етапі опрацювання проєкту Кодексу вважають такими, що ускладняють як процеси

підготовки і ухвалення відповідних змін, так і їх практичну імплементацію. Кореспондуючі зміни, пов'язані із запровадженням нових митних процедур, правових режимів та інструментів адміністрування будуть враховуватись безпосередньо під час підготовки системних змін на виконання Програми адаптації.

Для забезпечення цілісності процесу розробки та прийняття законодавчих змін проєкт передбачає, зокрема, надання Кабінету Міністрів України до дня набрання ним чинності розробити та подати до Верховної Ради України проєкт закону щодо внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям цього Кодексу.

В процесі підготовки проєкту Кодексу, Міністерство фінансів України спільно з Держмитслужбою, а також із залученням експертів з проєктів технічної допомоги, що фінансуються ЄС, провели роботу з ідентифікації таких законів, виявлення положень, які потребують змін у зв'язку з прийняттям проєкту Кодексу, зокрема, які пов'язані зі запровадженням нової термінології та понять, посилення на положення діючого Митного кодексу України (більше 100 законів).

До законопроєкту надійшли пропозиції та зауваження від інших центральних органів виконавчої влади, правоохоронних органів, громадських організацій, у т.ч бізнес – асоціацій, науковців, експертів. Зокрема, під час підготовки законопроєкту до розгляду Верховною Радою України у першому читанні пропозиції та зауваження до нього надали: Міністерство закордонних справ України, Американська торгівельна палата, Громадська рада при Держмитслужбі, Інститут аналітики та адвокації, Акціонерне товариство «Укрпошта», Глобальна поштово-логістична група «Meest» та інші.

Крім того, як випливає з пояснювальної записки, з метою залучення представників громадських об'єднань, спілок, асоціацій та інших об'єднань юридичних осіб, що протягом останніх трьох років здійснюють діяльність, спрямовану на покращення бізнес-клімату, захист прав та інтересів бізнесу в Україні, відповідно до доручення Уряду наказом Міністерства фінансів України від 15.09.2025 № 467 було утворено робочу групу для проведення консультацій щодо тексту проєкту Кодексу. У період з жовтня 2025 до березня 2026 року проведено більше ніж 60 засідань зазначеної робочої групи за участі фахівців Міністерства фінансів України, Держмитслужби та за підтримки експертів з проєктів технічної допомоги, що фінансуються ЄС, під час яких обговорено положення всіх розділів проєкту Кодексу та напрацьовано низку пропозицій, які мають відображення у проєкті Кодексу.

Зазначене свідчить, що питання, викладені в проєкті Митного кодексу України є актуальними, такими, що продовжують залишатися предметом широкого фахового обговорення.

Одними з найбільш дискусійних положень проєкту стали норми щодо наділення митних органів повноваженнями на здійснення виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності митних органів, та створення в структурі митних органів спеціалізованого правоохоронного підрозділу.

Комітетом отримано письмові зауваження до такої ініціативи від Служби безпеки України та Державного бюро розслідувань.

Так, **Служба безпеки України** (вих. № 99/16/4-4234 від 25.06.2026 р.) звернула увагу на те, що положення проєкту, які передбачають наділення митних органів повноваженнями здійснювати оперативно-розшукову діяльність (далі – ОРД) і досудове розслідування у справах про контрабанду, є неприйнятними та потребують виключення. Запропонована новація суперечить чинному законодавству, а також стратегічним планувальним документам у сфері реформування органів правопорядку. Реалізація відповідних норм призведе до паралелізму у роботі СБУ та митних підрозділів у частині здійснення ОРД та досудового розслідування, що негативно позначиться на результативності запобігання, виявлення та припинення кримінальних правопорушень.

Державне бюро розслідувань у своєму зверненні до Комітету (вих. № 10-8-01-14366 від 10.06.2026 р.) в цілому підтримує прийняття нової редакції Митного кодексу України, в той же час, зазначає, що окремі положення проєкту Кодексу містять недостатньо обґрунтовані норми, а також приписи, які суперечать чинному законодавству.

Відповідно до позиції Державного бюро розслідувань, наразі Кримінальний кодекс України (далі - КК України) містить лише п'ять складів кримінальних правопорушень, які встановлюють кримінальну відповідальність за контрабанду. При цьому три з них (статті 201¹ «Контрабанда лісоматеріалів та інших цінних порід дерев», 201³ «Контрабанда товарів» та 201⁴ «Контрабанда підакцизних товарів» КК України відповідно до частини третьої статті 216 Кримінально процесуального кодексу України віднесені до підслідності детективів Бюро економічної безпеки України – органу, який спеціально створювався для захисту економічних інтересів держави. Ще два склади кримінальних правопорушень (статті 201 та 305 КК України) стосуються специфічних предметів контрабанди, більшість з яких обмежені у цивільному обігу (зброя, вибухові речовини, радіоактивні матеріали, наркотичні засоби тощо), у зв'язку з чим їх розслідування віднесено до компетенції Служби безпеки України.

Зважаючи на те, що інститут підслідності існує для чіткого розмежування компетенції між правоохоронними органами, дублювання функцій або виключення з повноважень Бюро економічної безпеки України та Служби безпеки України здійснення досудового розслідування зазначених вище кримінальних правопорушень, згідно з позицією Державного бюро розслідувань, може призвести до конфліктів повноважень, зокрема колізій у застосуванні статей 41, 214, 216 Кримінального процесуального кодексу України, зниження

ефективності розслідувань, нераціонального використання ресурсів, ризиків зловживань і порушення прав учасників кримінального провадження.

Крім того, Державне бюро розслідувань звернуло увагу на положення частини першої статті 744 проекту Кодексу, яка надає митним органам право за письмовим запитом одержувати від правоохоронних органів інформацію, необхідну для виконання завдань та повноважень митних органів у формі та у спосіб, що зазначені у запиті, а частина третя цієї статті покладає на правоохоронні органи обов'язок надавати запитувану інформацію.

На думку представників цього правоохоронного органу, така організація взаємодії митних органів з правоохоронними органами не враховує специфіки правоохоронної діяльності, негласність певних її процедур, обмеження на оприлюднення відомостей, отриманих під час проведення процесуальних дій, та, як наслідок, призведе до формальної та беззмстовної співпраці.

Норми частини п'ятої та шостої статті 744 проекту Кодексу, згідно з якими правоохоронні органи зобов'язані інформувати митні органи про наявність оперативної інформації щодо можливих або виявлених ними правопорушень митних правил, контрабанду або інші кримінальні правопорушення, віднесені законом до підслідності митних органів, а також письмово повідомляти митні органи про наявність оперативної інформації щодо можливих випадків переміщення товарів, у тому числі транспортних засобів, з порушенням норм законодавства України, суперечать частині десятій статті 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», відповідно до якої забороняється оприлюднювати або надавати зібрані відомості, а також інформацію щодо проведення або не проведення стосовно певної особи оперативно-розшукової діяльності до прийняття рішення за результатами такої діяльності. З огляду на зазначене, Державне бюро розслідувань вважає, що проєкт Кодексу потребує доопрацювання в частині виключення норм щодо створення спеціалізованих правоохоронних підрозділів та уточнення положень щодо організації взаємодії митних органів з правоохоронними органами.

Під час обговорення даного питання, члени Комітету звернули увагу на те, що в Пояснювальній записці до законопроєкту не зазначено підстави створення в структурі митних органів спеціалізованого правоохоронного підрозділу, який матиме повноваження на здійснення виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності митних органів, та не обґрунтовано необхідність внесення змін у вже вибудовану систему органів правопорядку, перегляду покладених на них завдань і визначених повноважень.

До того ж, Урядом не було подано до Верховної Ради України, як того вимагає частина восьма статті 90 Регламенту Верховної Ради України, законопроєктів про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України “про оперативно-розшукову діяльність” щодо визначення підслідності митних органів, та розмежування його повноважень з іншими правоохоронними органами, що позбавило членів Комітету можливості

надати належну оцінку доцільності наділення митних органів такими повноваженнями.

Крім того, члени Комітету під час прийняття рішення з цього питання, врахували, що на виконання Закону України “Про внесення змін до Митного кодексу України щодо встановлення особливостей проходження служби в митних органах та проведення атестації посадових осіб митних органів” від 17.09.2024 № 3977-IX (далі - Закон України від 17.09.2024 № 3977-IX), з метою підтвердження належного рівня доброчесності та професійної компетентності посадові особи митних органів підлягають одноразовій атестації відповідно до цього Закону. Головою Держмитслужби 14 травня 2026 року прийнято відповідне рішення про початок проведення одноразової атестації посадових осіб митних органів.

З урахуванням викладеного, за результатами обговорення цього питання, народні депутати – члени Комітету висловили позицію, що законодавчі пропозиції стосовно створення в системі митних органів спеціального підрозділу зі статусом правоохоронного органу, який буде наділений повноваженнями на здійснення виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень є передчасними та потребують подальшого детального аналізу, з огляду на започатковані реформи митних органів.

Народними депутатами – членами Комітету було запропоновано відкласти розгляд цього питання до повного завершення реформи митних органів і проведення переатестації посадових осіб митних органів, та рекомендувати Верховній Раді України, під час розгляду законопроекту до другого читання, виключити з проєкту Митного кодексу України положення, що передбачають створення вищезазначеного підрозділу у структурі митних органів.

Також під час обговорення проєкту Кодексу народні депутати - члени Комітету обговорили запропоновану проєктом процедуру обрання Голови Держмитслужби та його заступників.

Встановлено, що до проєкту Митного кодексу України (реєстр. № 15450) не перенесено положень чинного Митного кодексу України (зі змінами внесеними Законом України від 17.09.2024 № 3977-IX) щодо врегулювання процедури проведення конкурсного відбору на посаду Голови Держмитслужби за прикладом кращих практик Національного антикорупційного бюро України, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного агентства з питань запобігання корупції, а також положень, які визначають порядок формування складу та змісту вимог до діяльності конкурсної комісії, порядок відбору та залучення до проведення відкритого конкурсу на посаду Голови Держмитслужби міжнародних експертів, та порядок проведення щорічного зовнішнього незалежного аудиту ефективності діяльності митних органів, який було запроваджено для контролю та незаангажованої реалізації Головою Держмитслужби своїх повноважень.

Натомість, положення статті 762 проєкту Кодексу передбачають, що керівник центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України в порядку, визначеному законодавством про державну службу. Керівник центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, має першого заступника та заступників, які призначаються на посади строком на п'ять років та звільняються з посад Кабінетом Міністрів України в порядку, визначеному законодавством про державну службу.

Члени Комітету звернули увагу, що відповідно до підпункту 4 пункту 5 розділу II “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України від 17.09.2024 № 3977-IX передбачено доручення Уряду, забезпечити підготовку і подання на розгляд Верховної Ради України законопроєкту про припинення участі міжнародних та іноземних організацій, які відповідно до міжнародних або міждержавних угод надавали Україні міжнародну технічну допомогу у сферах проведення структурних реформ, фінансової та технічної підтримки України, запобігання і протидії корупції, у формуванні комісії з проведення конкурсу на зайняття посади керівника центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, та Комісії з проведення зовнішньої незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, **лише через вісім років з дня набрання чинності цим Законом.**

Таким чином, зміна у проєкті Митного кодексу України процедури призначення Голови Держмитслужби є необґрунтованою, та передчасною.

У зв'язку з цим, народні депутати України - члени Комітету прийняли рішення про необхідність доопрацювати під час підготовки до другого читання проєкту Митного кодексу України (№ 15450) в частині перенесення до його тексту положень щодо процедури відбору та призначення Голови Держмитслужби, його першого заступника та заступників, порядку проведення щорічного зовнішнього незалежного аудиту ефективності діяльності митних органів, передбачених чинним законодавством з питань митної справи.

Виходячи з викладеного, в ході обговорення законопроєкту, народні депутати-члени Комітету підтримали необхідність прийняття нової редакції Митного кодексу України з огляду на наміри України щодо створення правового підґрунтя інтеграції України до єдиного ринку Європейського Союзу та узгодження національного регулювання у митній сфері з підходами, що застосовуються в Європейському Союзі.

Разом з цим, під час обговорення законопроєкту члени Комітету визначили деякі необхідні напрями доопрацювання його тексту до другого читання, у тому числі із застосуванням процедури, передбаченої частиною першою статті 116

Регламенту Верховної Ради України, з урахуванням пропозицій, висловлених у цьому висновку Комітету.

З урахуванням вищевикладеного, за наслідками розгляду та обговорення законопроекту, керуючись положеннями статей 108, 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики **вирішив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України:

проект Митного кодексу України (реєстр. № 15450 від 28.07.2026), **включити до порядку денного** п'ятнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання;

за наслідками розгляду у першому читанні, проект Митного кодексу України (реєстр. № 15450 від 28.07.2026), поданий Кабінетом Міністрів України, прийняти за основу з дорученням Комітету доопрацювати зазначений законопроект з урахуванням пропозицій і поправок суб'єктів права законодавчої ініціативи, а також з урахуванням пропозицій, висловлених у цьому висновку Комітету відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України та внести його на розгляд Верховної Ради України у другому читанні.

2. Співдоповідачем від Комітету під час розгляду законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити **Сову О.Г.** – Голову підкомітету з питань митної справи.

Голова Комітету

Д.О. Гетманцев

